

Lesson Plan

Thinking At the Edge - Βιωματική Σκέψη - 3η Φάση - Βήματα 10 έως 14

Language(s): Greek

Domain: Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών, Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες, Φυσικές Επιστήμες, Γλώσσα & Ιστορία>Γλώσσα και λογοτεχνία (Greek language/ Literature), Θρησκευτικά, Κοινωνικές Επιστήμες>Αρχές, Approach and Author, Κοινωνικές Επιστήμες>Theory, Κοινωνικές Επιστήμες>Μέθοδος και Μεθοδολογία, Κοινωνικές Επιστήμες>Body and body-experiences

Description/ main idea

Ένας από τους στόχους του ΤΑΕ έχει τώρα (μέχρι και το τέλος της 2ης Φάσης) επιτευχθεί - δηλαδή το να αρθρώσετε μια υπόρρητη γνώση και να την κάνετε επικοινωνίσιμη.

Εάν επιθυμείτε, μπορείτε να συνεχίσετε και να χτίσετε μια **τυπική, λογική θεωρία** ακολουθώντας τα βήματα της 3ης Φάσης.

Η **3η Φάση (βήματα 10 έως 14)** από τις τρεις συνολικά φάσεις του ΤΑΕ (Thinking At the Edge) (Βιωματική Σκέψη)

«Χτίζοντας Θεωρητικά Μοντέλα/Κατασκευές» ("Χτίζοντας Θεωρία")

(Συνολικά το ΤΑΕ συμπεριλαμβάνει 14 βήματα)

Σε αυτή την τρίτη φάση της μεθόδου **ΤΑΕ** η οποία φέρει το γενικό τίτλο "**Χτίζοντας Θεωρητικά Μοντέλα**" το ζητούμενο είναι η διαμόρφωση ενός λογικά συνεκτικού και ταυτόχρονα βιωματικά έγκυρου θεωρητικού μοντέλου από γερά συνυφασμένους και βιωματικά πλούσιους περιεχομένου όρους, ικανούς να περιγράψουν αποτελεσματικά (με τρόπο που να ικανοποιεί τη Βιωμένη μας Αίσθηση) το θέμα το οποίο ιχνηλατούμε αλλά και ικανούς να παραγάγουν συμπερασμούς που θα μπορούσαν περαιτέρω να εφαρμοστούν και να διερευνηθούν μέσα αλλά και έξω από το οικείο γνωστικό μας πεδίο.

Η 3η αυτή φάση θα μπορούσε να επεκταθεί χρονικά ακόμα και σε διάστημα ετών και συνήθως αφορά ερευνητικές εργασίες στην τριτοβάθμια/πανεπιστημιακή ή μεταπτυχιακή εκπαίδευση. Ωστόσο, πολύ εύκολα (άλλωστε υπάρχουν αρκετά παραδείγματα) τα επιμέρους βήματα της τρίτης αυτής φάσης θα μπορούσαν να δώσουν διδακτικά σενάρια κατάλληλα προσαρμοσμένα ακόμα και για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Phases & Activities

1. Βήμα 10: «Επιλέξτε όρους και συσχετίστε τους»

Το **10ο βήμα** του ΤΑΕ (στη **3η φάση του ΤΑΕ (Thinking At the Edge) (Βιωματική Σκέψη)**) ξεκινάει με την επιλογή κατάλληλων γενικών όρων.

Έχουμε λοιπόν ξεκινήσει με την τυπική - λογική επεξεργασία της βιωμένης μας αίσθησης.

Στην περίπτωση που οι όροι είναι αρκετοί η συσχέτισή τους μπορεί να είναι μια διαδικασία που πρέπει να αναπτυχθεί αρκετά σε χρονική διάρκεια.

1.1 Επιλογή 3 προσωρινών κύριων όρων

Description

1. Επιλέξτε **τρεις λέξεις ή φράσεις** για να είναι **οι προσωρινοί κύριοι όροι σας**.

Ονομάστε τους Α, Β και Γ.

Παρατήρηση:

Ένας όρος δεν είναι πρόταση. Για παράδειγμα "κάτι που κινείται από το εσωτερικό" είναι ένας όρος. Μια πρόταση έχει πάντοτε δύο όρους, ένα υποκείμενο και κατηγορημα.

Δείτε τις λέξεις, τις φράσεις και τα μοτίβα σας από όλα τα προηγούμενα βήματα. Κάντε μια λίστα των πιθανών υποψήφιων κύριων όρων σας. Επιλέξτε ό,τι σας δίνει την αίσθηση ότι είναι περισσότερο σημαντικό.

Φανταστείτε ένα τρίγωνο να συνδέει τους τρεις όρους. Επιλέξτε τους όρους έτσι ώστε το περισσότερο από το "έκταση" που καταλαμβάνει η βιωμένη σας αίσθηση, καθώς και το κεντρικό, ουσιαστικό σημείο της να βρίσκονται εντός του τριγώνου αυτού. Άλλες σημαντικές ιδέες μπορούν να εισαχθούν αργότερα, στο βήμα 12.

Types and Techniques

Receptive Type: Listening

Receptive Technique: Taking notes, Highlight relevant information

Information Type: Analyzing, Classifying, Gathering, Selecting

Information Technique: Pair dialogues, Peer exchange

Communicative Type: Discussing

Communicative Technique: Pair dialogues, Peer exchange

Productive Type: Creating, Drawing, Writing

Productive Technique: Report/paper

Experimental Type: Experiencing, Exploring, Practicing

Experimental Technique: Case study

Duration

1 Hours

1.2 Ορίστε τον 1ο όρο μέσω του 2ου και του 3ου

Description

2. Τώρα ορίστε τον Α μέσω του Β και επίσης μέσω του Γ.

Αρχικά γράψτε μια ισότητα, με τη μορφή μιας τυπικής εξίσωσης: $A=B$, $A=Γ$.

Αντικαταστήστε το σύμβολο της ισότητας (=) με τη λέξη "ΕΙΝΑΙ".

Συμπληρώστε τώρα στη θέση των γραμμάτων Α, Β και Γ τις λέξεις ή τις φράσεις που αντιπροσωπεύουν τα γράμματα Α, Β και Γ.

Τώρα έχετε δύο προτάσεις οι οποίες μπορεί ίσως να είναι πολύ σωστές ή εντελώς λανθασμένες.

Παρατήρηση:

Μια που οι όροι αναδύθηκαν από την ίδια βιωμένη αίσθηση, θα υπάρχει ένας τρόπος με τον οποίο μια τέτοια σύνδεση είναι **αληθής**.

Types and Techniques

Receptive Technique: Taking notes

Productive Type: Creating, Writing

Experimental Type: Experiencing

Duration

10 Minutes

1.3 Τροποποιήστε τις προτάσεις (με βάση τη βιωμένη σας αίσθηση)

Description

3. Εάν είναι αναγκαίο, τροποποιήστε τις προτάσεις.

Διατηρείστε τη λέξη "ΕΙΝΑΙ" για την περιοχή εκείνη στην οποία θα αναδυθεί το νέο μοτίβο.

Μην συμπληρώνετε τις σχέσεις με παλιές οικείες συσχετίσεις.

Εξασφαλίστε πως διατηρείτε το ουσιαστικό σημείο της βιωμένης σας αίσθησης.

Παρατήρηση: Εάν η πρόταση είναι γραμματικά σωστή και αληθής και "μιλάει" από τη βιωμένη σας αίσθηση, τότε κρατήστε την. Εάν όχι, τότε διατηρείστε τη λέξη "ΕΙΝΑΙ" (ενικός ή πληθυντικός) και προσθέστε ή αλλάξτε όσον το δυνατόν λιγότερα ώστε ο ισχυρισμός να είναι αληθής και να "μιλάει" από τη βιωμένη σας αίσθηση. Για παράδειγμα: αντί για "το Α παράγει το Β" μπορείτε να πείτε "το Α είναι κάτι το οίο παράγει το Β". Εάν η πρόταση σας φαίνεται πολύ γενική μπορείτε να πείτε "κάποιο Α είναι", "το Α είναι τουλάχιστον" ή "το Α είναι ένα είδος Β".

Τώρα έχετε μια αληθή πρόταση που συνδέει το Α με το Β και μία που συνδέει το Α με το Γ.

Duration

10 Minutes

1.4 Πειραματιστείτε με δυνατές προτάσεις που συσχετίζουν τους όρους

Description

4. Μπορείτε να πειραματιστείτε ελεύθερα με πολλές δυνατές προτάσεις που συσχετίζουν τους όρους. Αφού $A=B$ και $A=\Gamma$, ίσως το Β να είναι κάποιο είδος Γ ή το Γ κάποιο είδος Β ή το Β, το οποίο έχει μέσα του Α, να είναι Γ με κάποιο ειδικό τρόπο. Μπορείτε να παίξετε με τη λογική, μια λογική ανοικτή, όχι παγιωμένη.

Επίσης, πέρα από τη λογική, να είστε ελεύθεροι να κάνετε προτάσεις στις οποίες διαχωρίζετε τους όρους, τους συνενώνετε ή δημιουργείτε ένα νέο όρο ή και περισσότερους.

Μπορείτε να καθοδηγηθείτε έχοντας ως σημείο αναφοράς ένα "ΕΙΝΑΙ" μεταξύ όρων, το οποίο εκφράζει τη βιωμένη σας αίσθηση με τρόπο κεντρικό.

Ολοκληρώστε το βήμα 10 όταν το ουσιαστικό σημείο της βιωμένης σας αίσθησης έχει εκφραστεί με τρόπο κεντρικό από δύο ή τρεις όρους οι οποίοι έχουν το "ΕΙΝΑΙ" μεταξύ τους.

Εάν οι όροι σας έχουν αλλάξει, επιλέξτε εκ νέου τους κεντρικούς όρους και ονομάστε τους Α, Β και Γ.

Σημειώστε τα εξής: "Α ΕΙΝΑΙ Β" και "Α ΕΙΝΑΙ Γ".

Παρατήρηση:

Ο/Η συνοδός σας μπορεί να σας βοηθήσει προτείνοντας προτάσεις για το συσχετισμό των όρων, έτσι ώστε να μπορείτε να αποκριθείτε με μεγαλύτερη ακρίβεια από τη βιωμένη σας αίσθηση.

2. Βήμα 11: «Εξερευνήστε τις εγγενείς σχέσεις μεταξύ των όρων»

Εξερευνούμε (μετά από τις σχέσεις "ορισμού" που εξερευνήσαμε στο βήμα 10) τις εγγενείς σχέσεις που υπαγορεύονται από την ίδια τη φύση των όρων μας.

2.1 Κατασκευάστε τυπικές προτάσεις για την εγγενή σχέση των όρων

Description

1. Προσθέστε τη λέξη/τις λέξεις "**εγγενώς**"/"**από τη φύση του**"/"**φύσει**" έπειτα από τη λέξη "**ΕΙΝΑΙ**" σε κάθε μια από τις δύο σας προτάσεις.

A είναι από τη φύση του B. A είναι από τη φύση του Γ.

Δεν γνωρίζετε ακόμα τι νόημα πρόκειται να έχει αυτό.

Παρατήρηση:

Επειδή οι όροι "A" και "B" προέρχονται από την ίδια βιωμένη αίσθηση, μπορεί το "A" να είναι από τη φύση του (εγγενώς) "B" και όχι απλώς να συμβαίνει να είναι "B". Η εγγενής σχέση δεν είναι κάτι το οποίο είναι ήδη ευρέως γνωστό στη δημόσια σφαίρα. Μάλλον πρόκειται για το δικό σας νόημα για το A, το οποίο είναι ήδη κάτι το οποίο είναι B. Για παράδειγμα: "Τι είναι εκείνο στην ικανότητα της αναμονής το οποίο είναι εγγενώς κάτι το οποίο επιτρέπει νέα ανάπτυξη;" Η εγγενής σχέση δεν είναι το προφανές δημόσια αναγνωρισμένο γεγονός πως η αναμονή παίρνει χρόνο και πως ο χρόνος είναι αναγκαίος για την ανάπτυξη. Η εγγενής σχέση που βρέθηκε σε αυτό το παράδειγμα ήταν πως "η αναμονή είναι ένα δώρο προσοχής και πως το δώρο της προσοχής ευνοεί τη νέα ανάπτυξη". Έτσι "το δώρο της προσοχής" είναι ο νέος όρος.

2.2 Ανάδυση της εγγενούς σχέσης των όρων (μέσα από τη βιωμένη αίσθηση)

Description

2. Τώρα βουτήξτε βαθιά μέσα στην **πολυπλοκότητα** της **βιωμένης σας αίσθησης** για να ανακαλύψετε **γιατί A είναι από τη φύση του B**.

Πως αυτά τα δύο συνδέονται εγγενώς; Ποιά είναι αυτή η ίδια η φύση του A, ώστε να οφείλει να είναι B ή να πρέπει να βρίσκεται σε αυτή τη σχέση με το B; Γράψτε τα ευρήματά σας. Ονοματίστε την εγγενή σχέση τους. Τώρα έχετε ένα σύνδεσμο ανάμεσα στο A και το B. Αυτός ο σύνδεσμος είναι ένας νέος όρος.

Παρατήρηση:

Αυτό απαιτεί να εισέλθετε στη βιωμένη σας αίσθηση πίσω από τους δύο όρους. Αναρωτηθείτε "Τι είναι το A;", "Τι είναι το B;". Θα ανακαλύψετε κάποια άποψη/πλευρά σύμφωνα με την οποία το δικό σας νόημα για το A είναι ήδη στο δικό σας νόημα για το B. Θα πρέπει να υπάρχει ένα "Αχά, μα φυσικά! Το A από πάντοτε δεν ήταν τίποτα άλλο από ένα είδος πράγματος το οποίο πρέπει να είναι

B".

Μπορεί ίσως να πάρετε πως "το A είναι X" και, "αχά!, βλέπω πως το B είναι επίσης X". Έτσι, μέσα από το γεγονός πως και τα δύο είναι X, συνδέονται από τη φύση τους μεταξύ τους. Το X είναι μια εγγενής σχέση μεταξύ των A και B.

2.3 Επαναλάβετε τη διαδικασία για άλλο ζευγάρι όρων

Description

3. Κάντε το ίδιο με την πρόταση "A ΕΙΝΑΙ από τη φύση του Γ".

Παρατήρηση:

Μια θεωρία ΤΑΕ είναι και λογική και βιωματική. Το σημείο της ισότητας (=) δεν εξαλείφει τη διαφορετική πολυπλοκότητα του κάθε όρου. Αυτός είναι ο λόγος που η ταύτιση μέσω της ισότητας μπορεί να είναι τόσο συναρπαστική και μπορεί να δώσει τόσες πληροφορίες. Από την τυπική λογική πλευρά, οι δύο όροι είναι εναλλάξιμοι, αλλά από τη βιωματική τους πλευρά, η εγγενής εξίσωση δεν είναι παρά μια κατανόηση. Δεν είναι πραγματικά μια εξίσωση ταυτόσημων μονάδων όπως συμβαίνει στην εξίσωση $1=1$.

3. Βήμα 12: «Επιλέξτε τελικούς όρους και αλληλοσυσχετίστε τους»

Επιλογή των τελικών όρων (και εισαγωγή νέων όρων) της θεωρητικής κατασκευής μας και συνεκτική αλληλοσυσχέτισή τους (**interlocking**) σε σχέσεις δοκιμασμένες λογικά και βιωματικά.

3.1 Ανακατασκευή του ουσιαστικού σημείου της βιωμένης αίσθησης - Ένας κύριος όρος ως ο συνδυασμός των άλλων

Description

1. Εκ νέου δομείστε (και αισθανθείτε) το "**παράδοξο**" (ά-λογο) ουσιαστικό σημείο της βιωμένης σας αίσθησης.

Αναρωτηθείτε πως η κεντρική ουσία θα έπρεπε να διατυπωθεί με χρήση κάποιων από τους όρους και τους εγγενείς συνδέσμους/σχέσεις/συσχετίσεις που ανακαλύψατε στο βήμα 11.

Διαμορφώστε την πρόταση έτσι ώστε ένας κύριος όρος να "ΕΙΝΑΙ" ο συνδυασμός των άλλων όρων που επιλέγετε για να διατυπώσετε το ουσιαστικό σας σημείο.

Παρατήρηση:

Επιλέξτε τρεις ή τέσσερις κύριους όρους. Θα μπορέσετε αργότερα να εισάγετε περισσότερους όρους.

3.2 Συνέχεια της αλληλοσυσχέτισης όρων

Description

2. Τώρα πάρτε τον όρο που ακολουθεί τη λέξη "ΕΙΝΑΙ" από την παραπάνω πρόταση που διατυπώνει το ουσιαστικό σημείο. Ξαναγράψτε την ουσιαστική πρόταση για να υποστηρίξετε πως αυτός ο δεύτερος όρος ΕΙΝΑΙ κάποιος συνδυασμός όλων των άλλων όρων στην πρόταση.

Παρατήρηση: Αυτό εννοούμε λέγοντας ότι "αλληλοσυσχετίζετε" τους όρους σας. Το πέρα-από-τη-λογική ουσιαστικό σημείο καθορίζεται μέσα σε κάθε όρο και όχι μονάχα απλώς μεταξύ των όρων. Θα καταλήξετε με προτάσεις της μορφής: το Α ΕΙΝΑΙ Β το οποίο ΕΙΝΑΙ Γ, το Β ΕΙΝΑΙ Α το οποίο ΕΙΝΑΙ Γ, το Γ είναι Α το οποίο είναι Β, ή με κάποια παραλλαγή αυτών.

3.3 Συνέχεια της αλληλοσυσχέτισης όρων με κυκλικό τρόπο - Ανάδυση ειδικών λεπτομερειών

Description

3. Τώρα κάντε το ίδιο και για τον τρίτο όρο.

Κάθε όρος έχει τώρα οριστεί από μια πρόταση η οποία αποτελείται από κάποιο

συνδυασμό όλων των άλλων όρων.

Θεωρείστε κάθε μία πρόταση εναλλάξ με ένα κυκλικό τρόπο. Εκφράζει πραγματικά αυτό που είναι το νόημα, για εσάς, του αντίστοιχου όρου;

Ακόμα και αν οι προτάσεις μοιάζουν να λένε το ίδιο πράγμα απλώς με μία διαφορετική διάταξη/σειρά, πιθανόν να βρείτε πως κάποιες από αυτές έχουν ανάγκη από περισσότερες ειδικές λεπτομέρειες οι οποίες θα σας δώσουν τη δυνατότητα να κατασκευάσετε περισσότερο εγγενείς όρους συσχέτισης έτσι ώστε να εκφράσετε το νόημά σας.

Παρατήρηση: Κάποιος είναι ανάγκη να αναρωτηθεί: «**Είναι πράγματι αυτός ένας κατάλληλος ορισμός αυτού του όρου;**» Αυτό οδηγεί στην ανακάλυψη περισσότερο ειδικών νοημάτων και όρων συσχέτισμού.

3.4 Ενσωμάτωση ειδικών λεπτομερειών (όρων, συσχετίσεων)

Description

4. Εάν έχετε αναπτύξει τέτοιες ειδικότερες λεπτομέρειες σε κάποια πρόταση, δομείστε τις προσθήκες πίσω και στις άλλες προτάσεις. Το πως οι άλλοι όροι τώρα ορίζονται περιλαμβάνει τις αλλαγές και τις προσθήκες που έχετε κάνει σε κάθε νέο όρο. Αυτός είναι ένας τρόπος με τον οποίο η θεωρία σας μπορεί να αναπτυχθεί περαιτέρω.

Παρατήρηση: Μια που το A ΕΙΝΑΙ B το οποίο ΕΙΝΑΙ Γ, εάν έχετε προσθέσει το Δ στο πως ορίζετε το Γ, τότε το A ορίζεται τώρα από το B το οποίο ΕΙΝΑΙ Γ **και Δ**. Έτσι είναι ανάγκη να διασφαλίσετε πως αυτό ταιριάζει με τη βιωμένη σας αίσθηση για το A και το B. Εάν δεν ταιριάζει τότε έχετε ανάγκη να αλλάξετε κάτι ή να προσθέσετε κάτι. Χτίζετε νέες λογικές σχέσεις μεταξύ των νέων όρων και, έτσι, δεν θέλετε να επιβάλλετε τις συνηθισμένες σχέσεις.

Από τη στιγμή που έχετε ένα όρο, κρατήστε τον ίδιο σε κάθε εμφάνιση αυτού του όρου. Η **λογική ισχύς** της κατασκευής εξαρτάται από το ότι οι όροι μένουν οι ίδιοι. Αργότερα μπορείτε να δημιουργήσετε πολλές διαφορετικά διατυπωμένες παραλλαγές, για παράδειγμα στην αλληλογραφία σας, στις εργασίες σας ή σε συζητήσεις.

3.5 Βρείτε τις εγγενείς σχέσεις των νέων όρων με τους πρωτότερους

Description

5. Τώρα αναρωτηθείτε, ποιά από τις φράσεις από τα προηγούμενα βήματα έχει ανάγκη για τη συνέχεια η θεωρία σας, έτσι ώστε να μπορέσει να εκφράσει αυτό που ξεκινήσατε να εκφράσετε. Προσθέστε τις μία προς μία. Εξάγετε/Παραγάγετε κάθε μια από τους όρους που μόλις ορίσατε. "Εξάγετε"/"Παραγάγετε" σημαίνει βρείτε την εγγενή σχέση μεταξύ ενός νέου όρου και ενός από τους πρωτότερους. Επεξηγήστε και γράψτε την εγγενή αυτή σχέση.

3.6 Δημιουργία προτάσεων με αμοιβαία αντικατάσταση όρων

Description

6. Τώρα που οι όροι είναι λογικά και βιωματικά συνδεδεμένοι από το "παράδοξο"/παράξενο μοτίβο σας μπορείτε να δημιουργήσετε ενδιαφέρουσες προτάσεις **αντικαθιστώντας όρους μεταξύ τους** με τον ακόλουθο τρόπο: Εάν $\Delta=A$ και $A=B$ τότε $\Delta=B$. Η πρόταση $\Delta=B$ είναι νέα. Ή: εάν $\Delta=A$, το οποίο περιλαμβάνει το E, και $A=B$, τότε $\Delta=B$, το οποίο περιλαμβάνει το E.

Παρατήρηση: Υπάρχει ένας ενθουσιασμός γιατί μπορείτε να δείτε πως πρόκειται να έχετε τη δυνατότητα να παράγετε και να ορίσετε κάθε επόμενη οντότητα από το θεωρητικό σας πυρήνα. Το μοτίβο της θεωρίας σας εισέρχεται μέσα σε κάθε νέο όρο και μπορεί ίσως να παρέχει εσωτερικές επεξηγήσεις για αυτόν.

Κάθε νέος όρος γίνεται εγγενής σε κάθε ένα από τους άλλους όρους μέσα από τη λογική τους σύνδεση. Ελέγξτε για να δείτε εάν αυτό βρίσκεται σε συμφωνία με τη βιωμένη σας αίσθηση.

3.7 Εξαγωγή συμπερασμάτων από τις αντικαταστάσεις όρων

Description

7. Με αντικατάσταση μπορείτε να αναπτύξετε την **επαγωγική δύναμη** μιας **τυπικής ανάπτυξης προτάσεων** για να οδηγηθείτε σε συμπεράσματα. Τα συμπεράσματα μπορούν ή όχι να γίνονται αποδεκτά από τη βιωμένη σας αίσθηση. Εάν δεν είναι αποδεκτά θα πρέπει να έρθετε ξανά σε επαφή με τη βιωμένη σας αίσθηση για να κάνετε περαιτέρω διακρίσεις/διαφοροποιήσεις. Με αυτό τον τρόπο η δύναμη της λογικής και της εμπειρίας σας βοηθούν να αναπτύξετε τη θεωρία σας.

Παρατήρηση: Μερικές αντικαταστάσεις μπορεί ίσως να σας προκαλέσουν έκπληξη και να επεκτείνουν τη θεωρία σας. Όταν αποκτήσετε μια νέα πρόταση αλλά αυτή μοιάζει υπερβολική ή λανθασμένη, εντοπίστε ό,τι μοιάζει λανθασμένο και κάντε αλλαγές χωρίς να χάσετε ό,τι ήταν καινούργιο. Για παράδειγμα, υποθέστε πως με αντικατάσταση παίρνετε πως το Z είναι B. Αυτό μπορεί να μοιάζει γραμματικά λανθασμένο και ψευδές αλλά μπορεί να είναι συναρπαστικό για να επανεξετάσετε τη φύση του «B». Μπορεί ίσως το «B» να έχει αυτό το παράξενο μοτίβο; Πως θα μπορούσε ίσως να είναι αληθές αυτό για το «B»; Έπειτα - αχά - μπορεί ίσως να αναδυθεί ξαφνικά μέσα σας πως πράγματι αυτό είναι έτσι! Μπορεί ίσως να λέει περισσότερα σχετικά με τη φύση του B από ότι είναι γενικά γνωστό.

Από τη στιγμή που υπάρχει ένα λογικό σύστημα, τα συμπεράσματά/πορίσματά του είναι «**τυπικά**», πράγμα που σημαίνει πως συνεπάγονται από τις λογικές συνδέσεις ανεξάρτητα από το περιεχόμενο. Εάν οι όροι σας οδηγούν σε ένα λογικά συνεκτικό συμπέρασμα το οποίο η βιωμένη σας αίσθηση δεν το αποδέχεται, τότε είναι αναγκαίες κάποιες αλλαγές. Μικρές αλλαγές ή επιπρόσθετοι όροι, σε αυτό το σημείο, συνήθως δρουν διορθωτικά. Εάν όχι, τότε το λογικό σύστημα θα πρέπει να ανοιχτεί ξανά. Διαφορετικά διατηρείστε το λογικό σύστημα κλειστό έτσι ώστε να μπορεί να είναι λειτουργικό. Όταν το σύστημα μπορεί να λειτουργεί τόσο λογικά όσο και σε συμφωνία με τη βιωμένη αίσθηση, τότε οι περαιτέρω «τυπικές» συνεπαγωγές του μπορούν να είναι ισχυρές, εκπληκτικές και σημαντικές.

3.8 Επανάληψη της διαδικασίας εισαγωγής νέων όρων από τα προηγούμενα βήματα

Description

8. Επαναλάβετε αυτές τις κατευθυντήριες οδηγίες όσες φορές είναι αναγκαίο για να εισάγετε τους όρους που χρειάζεστε από τα προηγούμενα βήματα.

3.9 Πιθανές ομαδοποιήσεις - Δημιουργία περισσότερων προτάσεων

Description

9. Λιγότερο τυπικά, κάποιες από τις λέξεις ή τις φράσεις τις οποίες δεν έχετε ακόμα χρησιμοποιήσει, μπορούν να **ομαδοποιηθούν** κάτω από τον ένα ή τον άλλο από τους κύριους όρους με τον οποίο θα μπορούσαν να είναι **ισοδύναμες**.

Μπορείτε στη συνέχεια να τους αντικαταστήσετε στο αρχικό σας μοτίβο για να δημιουργήσετε περισσότερες προτάσεις που ακολουθούν με λογικό τρόπο. Με αυτό τον τρόπο μπορείτε άμεσα να κατασκευάσετε πολλές προτάσεις οι οποίες δημιουργούνται από το νέο σας μοτίβο.

4. Βήμα 13: «Εφαρμόστε τη θεωρία σας εκτός του γνωστικού σας πεδίου»

Αυτό το βήμα είναι σαν ένα μικρό ή μεγάλο διάλειμμα.

Κατά κάποιον τρόπο στρέφουμε την προσοχή σε μεγάλες περιοχές της ανθρώπινης δραστηριότητας και ζωής, βλέποντας τις περιοχές αυτές μέσα από τα μάτια του θεωρητικού μας μοντέλου. Με τον τρόπο αυτό αντικρύζουμε κατά κάποιον τρόπο τις εκτεταμένες "συνέπειες" της θεωρίας μας καθώς και της κοσμοαντίληψης που πιθανόν αυτή υπονοεί.

4.1 Από το μοτίβο/μοτίβα στο (θεωρητικό) μοντέλο

Description

Αυτό το βήμα είναι σαν ένα διάλειμμα.

1. Το νέο μοτίβο με τους όρους σας μπορεί να παίξει το ρόλο ενός **μοντέλου**. Απλώς εφαρμόστε το μοτίβο σε μία ή περισσότερες μεγάλες περιοχές όπως η τέχνη, η θρησκεία, η εκπαίδευση, ο μεταφορικός λόγος.

Παρατήρηση: Πως θα μπορούσε πιθανόν το μοντέλο σας να σας επιτρέψει να διατυπώσετε κάτι σχετικά με την ανθρώπινη φύση, ή την κοινωνία, την πολιτεία, τις ομάδες, τις διαπροσωπικές σχέσεις, τις φυσικές επιστήμες, την αλήθεια, την ομορφιά, την ηθική, τη συγγραφή, τη σεξουαλικότητα, τη γλώσσα – σχετικά με κάθε γενική ιδέα;

Στο παράδειγμα με τον οδοντίατρο στο βήμα 7, το μοτίβο όπως θα μπορούσε να εφαρμοστεί στην εκπαίδευση θα μπορούσε να είναι: η μη-παρεμβατική εκπαίδευση απαιτεί τον ενεργητικό ρόλο των σπουδαστών/μαθητών.

4.2 Προτάσεις εφαρμογής - επέκτασης της θεωρίας σε άλλα πεδία

Description

2. Γράψτε μια πρόταση με τη μορφή:

Κάτι σχετικά με ..... (μια πτυχή/άποψη που έχει κάποια λογική, σχετικά με ένα πεδίο/θέμα) είναι σαν ..... (το μοτίβο σας).

Τώρα αναμείνατε να αναδυθεί κάτι το οποίο να κάνει έγκυρη την πρότασή σας. Γράψτε μια επεξήγηση για ό,τι ανακαλύψατε.

Παρατήρηση: Για παράδειγμα: «Κάτι σχετικά με την εκμάθηση (ενός θέμα) είναι σαν το εσωτερικό να έχει διπλό εξωτερικό (το μοτίβο)».

4.3 Κατανόηση ειδικών θεμάτων μέσα από τη θεωρία σας

Description

4. Κάθε μικρό ζήτημα ή γεγονός θα μπορούσε ίσως επίσης να γίνει κατανοητό με ένα ενδιαφέροντα νέο τρόπο μέσα από τη θεωρία σας.

Παρατήρηση: Γνωρίζουμε πως το μοντέλο/μοτίβο που έχετε διατυπώσει/αρθρώσει μπορεί να συμβεί στην ανθρώπινη εμπειρία γιατί πράγματι έχει συμβεί στα στιγμιότυπά σας. Η εφαρμογή της θεωρίας σας μπορεί ίσως να αποκαλύψει κάτι που είναι ή θα έπρεπε να είναι αληθές.

5. Βήμα 14: «Επεκτείνετε και εφαρμόστε τη θεωρία σας στο γνωστικό σας πεδίο»

Η σοβαρή ανάπτυξη της θεωρίας μας. Αυτή μπορεί ασφαλώς να συνεχιστεί για χρόνια.

5.1 Περαιτέρω ερωτήματα/κατανόηση/όροι - Διορθώσεις

Description

1. Πρόκειται για τη σοβαρή ανάπτυξη της θεωρίας σας. Μπορεί ίσως να συνεχιστεί για χρόνια.

Για να επεκτείνετε τη θεωρία σας μπορείτε να αναρωτηθείτε:

ποιά περαιτέρω ερωτήματα αναδύονται, ή σε ποια περαιτέρω κατανόηση θα μπορούσε να οδηγήσει η θεωρία, ή ποιοί στενά συνδεδεμένοι παράγοντες δεν έχουν συμπεριληφθεί;

Παρατήρηση: Εάν η θεωρία σας υπονοεί κάτι το οποίο εσείς δεν επιθυμείτε να υπονοεί, τότε ποιός περαιτέρω όρος ή διάκριση θα **διόρθωνε** το σημείο αυτό;

Το να ανακαλέσετε ένα συγκεκριμένο πραγματικό **στιγμιότυπο** θα μπορούσε ίσως να σας βοηθήσει να σχηματοποιήσετε μια νέα διάκριση.

5.2 Νέες περαιτέρω εγγενείς σχέσεις

Description

2. Προσθέστε εγγενείς συσχετίσεις εάν είναι αναγκαίο με τρόπο ώστε οι **περαιτέρω όροι** να παράγονται από τους προηγούμενους.

Παρατήρηση: Από τη στιγμή που έχει αναπτυχθεί μια θεωρία, περαιτέρω διακρίσεις/διαφοροποιήσεις και συμπερασμοί/υπαινιγμοί ακολουθούν χωρίς εσείς να τους εφευρίσκετε. Έπειτα ρωτάτε: «**Τι είναι αυτό;**» Μπορεί ξαφνικά να συνειδητοποιήσετε πως έχετε εξάγει κάτι σημαντικό για το οποίο δεν είχατε καν διερωτηθεί.

5.3 Νέα περαιτέρω συμπεράσματα - Αντικαταστάσεις

Description

3. Μετά από τη σύνδεση με ένα νέο όρο, δείτε, με αντικατάσταση, τι έχουν να πουν για αυτόν οι άλλοι όροι σας.

4. Μπορείτε να επεκτείνετε τη θεωρία σας ολοένα και περισσότερο με αυτό τον τρόπο.

Παρατήρηση: Κάποιες φορές η θεωρία σας αρνείται κάτι το οποίο αναμένεται ή το οποίο θα ήταν κομψό ή θα ταίριαζε καλά. Μια που η θεωρία αναδύεται από τις πολύπλοκες συσχετίσεις που είναι υπόρρητες/υπονοούμενες στη βιωμένη αίσθηση, όταν αυτή «**αποκρίνεται**», τότε έχει λόγους τους οποίους μπορείτε να βρείτε.

5.4 Εφαρμογή

Description

5. Εφαρμόστε τη θεωρία σας σε κάθε σχετική περιοχή ή σε παρατηρήσεις/δεδομένα στο γνωστικό σας πεδίο τις οποίες θα θέλατε να μπορείτε να επεκτείνετε ή να αποσαφηνίσετε.

Που θα μπορούσε ίσως η θεωρία σας να κάνει σημαντική διαφορά; Εκ νέου καθορίστε αυτό με όρους της θεωρίας σας.

Παρατήρηση: Το νέο/καινοφανές σας μοντέλο μπορεί να αναδομήσει κάθε ειδική πτυχή του γνωστικού σας πεδίου.

Δημιουργείτε νέες έννοιες. Μην αφήσετε προκαθορισμένους ορισμούς ή παλιούς τρόπους σκέψης να περιορίσουν ό,τι διατυπώνετε, ακόμα και αν το θέμα σας εμπίπτει κάτω από μια μεγάλη κατηγορία καλά θεμελιωμένων απόψεων. Μην καθυστερείτε στο να αναδομήσετε αυτές τις πτυχές, όπως κάνατε με κάποια μεγάλη θεματική περιοχή στο **βήμα 13**. Ονομάζουμε μια τέτοια ανακατασκευή ως «**αντιστροφή**» του συνηθισμένου τρόπου σύμφωνα με τον οποίο κάθε τι νέο και ιδιαίτερο τείνει να αφομοιωθεί γρήγορα μέσα στις υπάρχουσες υποθέσεις σχετικά με ένα ευρύτερο θέμα. Μάλλον, για παράδειγμα, μια συγκεκριμένη ιδέα σχετικά με τους πιθήκους να μπορούσε πιθανόν να απαιτεί μια ανακατασκευή της Ζωολογίας σαν σύνολο.

Οι άνθρωποι μερικές φορές πιστεύουν πως η νέα τους θεωρία «πρέπει να είναι» ό,τι κάποια παλαιότερη υπάρχουσα θεωρία «πραγματικά εννοεί», εάν κατανοηθεί σωστά. Αλλά η παλαιότερη θεωρία από μόνη της δεν δίνει στους ανθρώπους αυτή την ακρίβεια κατανόησης στην οποία αυτοί έχουν φτάσει.

Η λειτουργία μιας θεωρίας είναι κοινωνική. Το να είστε ικανοί να μιλάτε **με ακρίβεια** από τη βιωμένη σας αίσθηση, αυτό χτίζει τη δική σας κατανόηση για τον κόσμο μας.

Learning objectives

Cognitive - Knowledge:

Factual: Το συγκεκριμένο, πραγματικό, πραγματιστικό αναδύεται και τονίζεται διαρκώς, όπως αυτό έχει βιωθεί, γιατί μέσα από αυτό οι καταστάσεις (γενικά) αποκτούν προσωπικό νόημα. Οι "αντικειμενικές" λοιπόν ή γενικές ή δημόσιες και κοινές "αλήθειες" διυλίζονται διαρκώς από το φίλτρο της βιωμένης μας αίσθησης. Ωστόσο, ήδη από την 1η φάση του ΤΑΕ, η προσωπική "γλώσσα" γεφυρώνεται με την δημόσια/κοινή γλώσσα.

Conceptual: Διερεύνηση του προσωπικού αντιληπτικού/εννοιολογικού πεδίου. Ανάδυση του προσωπικού νοήματος.

Procedural: Έμφαση στη διαδικασία (προσωπική, συνεργατική) και τη ιδιαίτερη στάση μας απέναντι σε "ό,τι υπάρχει εκεί", δηλ. στη Βιωμένη μας Αίσθηση για ένα "θέμα". Η διαδικασία και η στάση είναι το ίδιο σημαντικά με τα "περιεχόμενα" ...

Meta cognitive: Η ακρίβεια της βιωματικής μας κατανόησης και απόκρισης αποκτά ένα ουσιαστικό κοινωνικό και προσωπικό χαρακτήρα. Επίσης η σχέση/συνεργασία μεταξύ Συνοδού και Εστιαζόμενου αποκτά κεντρική σημασία και λειτουργεί ως βιωμένο πρότυπο σχέσης, συνεργασίας και ... συνάντησης.

Cognitive - Process:

To remember: Συγκεκριμένα στιγμιότυπα τα οποία πράγματι είναι μέρος της εμπειρίας μας αφήνονται να αναδυθούν και να προσφέρουν στη διαδικασία σημαντικές συγκεκριμένες λεπτομέρειες.

To understand: Το προσωπικό νόημα, η προσωπική βιωματική κατανόηση, είναι η πυξίδα που κατευθύνει την όλη διαδικασία. Η Βιωμένη Αίσθηση/Νόημα/Κατανόηση "αποκρίνεται" σε όλα τα στάδια της διαδικασίας.

To apply: Η εφαρμογή των ευρημάτων μας (πχ. σε ένα οικείο ή λιγότερο οικείο γνωστικό πεδίο) τονίζεται περισσότερο στην 3η φάση του ΤΑΕ.

To think critically and creatively: Νέες έννοιες (νέα σύμβολα ή συμβολικές αναπαραστάσεις κάθε μορφής) αφήνονται να αναδυθούν από τη Βιωμένη μας Αίσθηση.

Affective:

To pay attention: Η στάση της προσοχής μας (μέσα από τη Διαδικασία Εστίασης) προς όλα αυτά που είναι υπόρρητα και υπονοούμενα μέσα στη Βιωμένη μας Αίσθηση (σε σχέση με μια κατάσταση είναι ένα θέμα - πχ. γνωστικό) αναδεικνύει τον εσωτερικά πεπλεγμένο πλούτο και την δημιουργική ιδιαιτερότητα όλων των καταστάσεων της ζωής μας.

To respond and participate: Η προσωπική, ειλικρινής, αβίαστη συμμετοχή και επικοινωνία αποτελεί το βιωμένο πλεονέκτημα της διαδικασίας.

To organize values: Η 1η φάση του ΤΑΕ προετοιμάζει την ανάδυση και την λογική/λεκτική/συμβολική οργάνωση των βιωματικών νοημάτων και αξιών.

To form and follow a system of values: Αναδύονται και αποσαφηνίζονται οι ουσιαστικές, κρίσιμες, ζωτικές, προσωπικές αξίες.

Psychomotor:

To imitate and try

To perform confidentially following instructions

To perform independently, skillfully and precisely

To adapt and perform creatively

Grade & Age

Τα επιμέρους βήματα του ΤΑΕ μπορούν να διαμορφωθούν σε επιμέρους διδακτικά σενάρια για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Grade: informal context, primary education, secondary education

Keywords/subject

Βιωματική Σκέψη, ΤΑΕ, Thinking At the Edge, Focusing, Διαδικασία Εστίασης, Δημιουργικότητα, Θεωρία, Theory, Κριτική Σκέψη,

Prerequisites

Η ολοκλήρωση της προηγούμενης 2ης Φάσης του ΤΑΕ ("Ανακαλύπτοντας Μοτίβα από Όψεις/Στιγμιότυπα"), Η "συνάντηση" εκ νέου με τη Βιωμένη μας Αίσθηση, με τη βοήθεια του Συνοδού και μέσα από τις σημειώσεις, το στιγμιότυπο και την τελική εκτεταμένη πρόταση στην οποία φτάσαμε στην 1η Φάση, Η περαιτέρω εκ νέου "συνάντηση" με τις σχέσεις και τα μοτίβα στα οποία φτάσαμε από τη 2η Φάση, Επίσης: Εξοικείωση με τη Διαδικασία Εστίασης (Focusing), Εισαγωγική διαδικασία: Δημιουργία Ελεύθερου (Εσωτερικού) Χώρου, Εισαγωγική διαδικασία: εύρεση θέματος (ανοικτό θέμα) ή εργασία με προκαθορισμένο θέμα, Περιβάλλον ήσυχο και άνετο, Επάρκεια χρόνου, (εάν είναι απαραίτητα) Άλλα μέσα έκφρασης και δημιουργικότητας (πέρα από ένα τετράδιο και ένα μολύβι).

Difficulty Level

difficult

Assessment strategy

Peer-assessment, Self-assessment, Not assessed

Special need

Visual, Auditive, Psychomotor, Behavioural

Η όλη διαδικασία είναι καταλληλότερη για μαθητές, παιδιά, ενήλικες κλπ. με διαταραχές όρασης μια που η παρουσία του Συνοδού υποστηρίζει την όλη διαδικασία (ο Συνοδός δίνει τις απαραίτητες οδηγίες κλπ. και είναι αυτός που σημειώνει αυτά που ο Εστιαζόμενος θέλει να εκφράσει κλπ.) Η διαδικασία δημιουργίας ελεύθερου εσωτερικού χώρου, η προεργασία για την εύρεση θέματος ή η προεργασία με την διαδικασία εστίασης ή της διαμόρφωσης ζευγαριών εστιαζόμενου-συνοδού, ασφαλώς και μπορούν να βοηθήσουν προς στην κατεύθυνση της εστίασης της προσοχής, της κινητοποίησης του ενδιαφέροντος και της αυθεντικής συμμετοχής για άτομα με ιδιαίτερους τρόπους συμπεριφοράς ή δυσκολίες ψυχοκινητικές. Για την περίπτωση ατόμων με ακουστικές δυσκολίες θα μπορούσε να γίνει κατάλληλη προσαρμογή έτσι ώστε ο ρόλος του Συνοδού να γίνει αποτελεσματικός με χρήση κατάλληλων συσκευών ή οπτικών μέσων.

Teaching approach

Behaviourist: Programmed instruction

Cognitivist: Direct instruction, Collaborative learning, Inquiry learning, Reciprocal teaching

Constructivist: Cognitive apprenticeship, Experiential learning

Διαδικασία Εστίασης (Focusing) Πχ. μέσα από το απλό μοντέλο των έξι (ή και επτά βημάτων)

URL: <http://www.focusing.org/sixsteps.html>

Structure

networked

Interactivity Type

active

Interactivity Level

high

Semantic Density

high

Cost

Use is free of charge

Copyright

Yes

Annotation

Προσαρμογή: Κυπριωτάκης Νικόλαος, Σεπτέμβριος 2014 Για το Workshop σχετικά με το Thinking At the Edge (TAE) - Βιωματική Σκέψη, στα πλαίσια του Open Discovery Space Για το Ελληνικό Κέντρο Focusing